

*Д. О. Євтушенко,
студентка V курсу 10 групи
Інституту прокуратури
та кримінальної юстиції,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, м. Харків*

ПРОЦЕС РЕСОЦІАЛІЗАЦІЇ НЕПОВНОЛІТНІХ, ЗВІЛЬНЕНИХ З УСТАНОВ ВИКОНАННЯ ПОКАРАННЯ

Проблема ресоціалізації осіб, які повертаються з місця позбавлення волі, є доволі актуальною та гострою, а особливо повернення неповнолітніх з таких установ виконання покарання. Адже молодь через свій вік, недосвідченість, несформованість характеру відчуває ще більші труднощі в процесі соціальної адаптації після виходу з місць позбавлення волі. Саме проходячи такий процес ресоціалізації можна стати вільним громадянином нашого суспільства.

У багатьох країнах світу, зокрема і у нашій, ув'язнення залишається найбільш поширеною формою покарання. В таких умовах ізоляції від суспільства відбувається певна трансформація особистості злочинця. Неповноліття – складний період розвитку. В силу несформованості особистості в цей період у підлітків з'являється сильне прагнення до самостійності, проявляються агресивність, упертість, заперечення всього, що його оточує. Такий період є недовгий, але він визначає подальший характер, темперамент та становлення особистості. Це відбувається під дією активного впливу соціального середовища, найближчого оточення і суспільства в цілому. Оскільки ж на осіб, які перебувають в місцях позбавлення волі, такого впливу соціального середовища, оточення, родини, друзів немає, то і виникає гостра проблема деформації свідомості та особистості підлітка. Тому, виходячи на волю, молоді люди мають за спиною практику нехтування законом, моральними нормами, з якими вони потрапили до місць позбавлення волі, а також яких набули під час перебування в оточенні тюремної субкультури.

Після повернення засудженого в суспільство виникає психологічна проблема неспроможності соціальної адаптації підлітка. Під соціально-психологічною адаптацією розуміється процес входження особи до системи взаємовідносин найближчого соціального середовища (мікросередовища). Соціальна адаптація засуджених є однією з основних умов, які забезпечують їх ресоціалізацію, яка є процесом свідомого відновлення в соціальному статусі повноправного члена суспільства особи, яка скоїла злочин і засуджена за нього, шляхом застосування до неї комплексу нормативно-правових, соціально організаційних, психологічних, виховних та інших заходів на різних етапах

кримінально-правових та кримінально-виконавчих відносин з метою забезпечення готовності її до самокерованої правослухняної поведінки в соціумі [1].

Соціально-виховна робота із засудженими – це цілеспрямована професійна діяльність відповідних суб'єктів, яка полягає у здійсненні зовнішнього впливу на поведінку засудженого з метою її подальшої позитивної зміни. Спочатку необхідно встановити рівень сформованості загальносоціальних цінностей як підгрунтя ефективної ресоціалізації таких осіб. Значення має і встановлення рівня знань, розвитку, вмінь і навичок управління своїми почуттями та емоціями, бажання особи стати на шлях виправлення тощо.

За результатами, отриманими в ході вивчення потреб та інформації про засудженого, слід розробляти програму соціально-виховної роботи, включаючи до неї заходи, що дозволять забезпечити потреби засудженого, визначені на етапі оцінки. Постійно має проводитись моніторинг процесу та оцінка результатів соціально-виховної роботи із засудженим, що відображається у ступені виправлення засудженого, зміні його ціннісних пріоритетів, планів тощо. Соціально-виховна робота із засудженими організовується в індивідуальних, групових та в окремих випадках у масових формах на основі психолого-педагогічних принципів і таких методів, як бесіда, консультування, пояснення, розповідь, лекція, інструктаж тощо [2, с. 15].

Так, О. В. Лисодєд визначає виховну роботу як засіб духовного впливу на засудженого і спробу поліпшити його особистість за час відбування покарання шляхом цілеспрямованого виправного впливу, поновлення або прищеплення засудженим навичок правильної орієнтації у системі духовно-моральних цінностей, психологічної та іншої підготовки до ведення морального, соціально корисного способу життя після звільнення з місць позбавлення волі [4, с. 13].

Дієвим способом відновлення особистості таких неповнолітніх є робота кваліфікаційних психологів з молоддю, а також забезпечення достатнього рівня соціальної підготовки та матеріального забезпечення. При звільненні із місць позбавлення волі така молодь має бути впевнена, що держава допоможе їй отримати необхідні документи громадянина, у центрі зайнятості допоможуть знайти роботу, забезпечить інші гарантії нормального життя. Важливу роль виконують реабілітаційні центри, які відвідують особи, що звільнилися з місць позбавлення волі. Там молоді люди навчаються правильно спілкуватись, формувати свої думки та бажання, навчаються налагоджувати свої відносини з оточенням, навчаються ставити і вирішувати правомірно свої важливі життєві завдання. Завдяки цій підтримці психологічно

особи ніби ізолюються від негативних зовнішніх впливів, минулого оточення, а отже, і від можливих рецидивів.

Кінцевим результатом, реальною метою соціально-виховної роботи має стати створення необхідних умов для формування життєвих (людських) компетенцій засудженого, бажання та можливості діяти у конкретній життєвій ситуації відповідно до власних цінностей, ставлень та переконань, що відповідають позитивним цінностям суспільства [3, с. 49].

Успішна, правильна ресоціалізація, з одного боку, руйнує старі антисуспільні звички, а з другого – формує нове соціально адаптоване функціонування в суспільстві. Цей процес триватиме, поки старі антисуспільні звички руйнуються, а нові – будуть зміцнюватись та формувати в особі нові цінності, які базуються на правослухняній поведінці та повазі до суспільства.

В умовах сучасної України для підвищення процесу ресоціалізації необхідно, по-перше, перебудувати «радянську, інквізиційну» пенітенціарну систему, а також створити за підтримки державних органів широку мережу реабілітаційних центрів, громадських організацій, де звільнена молодь може отримати соціальну допомогу та супровід у побудові нового життя.

Список літератури

1. Гуцуляк М. Я. Адаптація неповнолітніх, які відбувають покарання у виді позбавлення волі як обов'язкова умова виправлення та ресоціалізації / М. Я. Гуцуляк, О. Я. Соловій // Наук.-інформ. вісн. Серія: Право. 2013. – № 8. – С. 170-175.

2. Таволжанський О. В. Соціально-виховна робота із засудженими до позбавлення волі: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08 / О. В. Таволжанський. – Харків: Нац. юрид. акад. ім. Ярослава Мудрого, 2014. – 20 с.

3. Таволжанський О. В. Соціально-виховна робота із засудженими до позбавлення волі: монографія / О. В. Таволжанський; за ред. В. В. Голіни, Л. П. Оніки; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Харків : Право, 2015. – 193 с.

4. Лисодєд О. В. Термінологічний довідник із застосування кримінально-виконавчого законодавства / О. В. Лисодєд, М. П. Черненко; за заг. ред. А. Х. Степанюка. – Харків: Кроуссруд, 2010. – 92 с.

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

**КАФЕДРА КРИМІНОЛОГІЇ
ТА КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОГО ПРАВА**

***ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СИСТЕМИ
УКРАЇНИ***

*Матеріали круглого столу
студентів, аспірантів, молодих учених*

(4 квітня 2017 року, м. Харків, Україна)

ТОМ 1

Харків
2017

УДК 343.8
ББК 67.309 (4УКР)

Організаційний комітет:

Гетьман А. П. – голова організаційного комітету, проректор з наукової роботи Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, доктор юридичних наук, професор, академік Національної академії правових наук України;

Головкін Б. М. – заступник голови організаційного комітету, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Ткачова О. В. – відповідальний секретар, кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Автухов К. А. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Таволжанський О. В. – кандидат юридичних наук, асистент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Перспективи реформування кримінально-виконавчої системи України: матеріали круглого столу студентів, аспірантів, молодих вчених (4 квітня 2017 року, м. Харків): в 2т. / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого; за ред. А.П. Гетьмана, Б. М. Головкіна та інш. – Харків : Юрайт, 2017. – Т1 ., – 251 стр.
ISBN – 978-966-2740-95-0

У збірник увійшли наукові доповіді та тези виступів учасників круглого столу, присвяченого перспективам реформування кримінально-виконавчої системи України.

Матеріали подані в авторській редакції.

The collection made scientific reports and abstracts of the participants of the round table devoted to the prospects of reforming the penal system of Ukraine. Materials for were presented by the authors.

ISBN – 978-966-2740-95-0

УДК 343.8
ББК 67.309 (4УКР)

© Гетьман А.П., Головкін Б.М. та інш., 2017
© “Юрайт”, 2017

ЗМІСТ

Андрєєв Є. О.	Гуманізація кримінально-виконавчого законодавства.....	3
Атрєп'єва М. Р.	Актуальні проблеми виконання та відбування покарань у місцях позбавлення волі.....	7
Біленький Д. В.	Перспективи реформування кримінально-виконавчої системи України: щодо внесення змін до «Закону Савченко».....	10
Бойко В. О.	Поняття «злісне порушення встановленого порядку відбування покарання»: спірні моменти.....	13
Борох Ю. О.	Реалізація принципу справедливості під час відбування покарання.....	16
Бумба О. А.	Пробачія та стан упровадження в Україні.....	19
Васюк О. О.	Проблемні питання виконання покарання у виді штрафу.....	23
Вручинський Д. Г.	До питання визначення законного інтересу засуджених.....	28
Гавенко Т. Ю.	Проблеми виконання покарання у виді довічного позбавлення волі.....	31
Герасименко С. С.	Спонування засуджених до зразкової поведінки: метод «батоба» чи «пряника»?.....	35
Горшкова Я. С.	Про деякі проблемні питання, що виникають під час виконання покарання у вигляді штрафу.....	39
Дейнека П. В.	Перевищення меж при застосуванні заходів фізичного впливу в установах виконання покарань.....	43

Дорощенко К. В.	Відповідальність за несплату або ухилення від сплати штрафу.....	45
Дубанич М. Ю.	Правовий статус засуджених: до питання конституційного забезпечення права на працю засуджених до позбавлення волі.....	47
Дубровін С. І.	Використання категорії «ресоціалізація» стосовно неповнолітніх засуджених: окремі аспекти.....	50
Євтушенко Д. О.	Процес ресоціалізації неповнолітніх, звільнених з установ виконання покарання.....	53
Загурська А. В.	Щодо права засуджених на листування..	56
Зайкова Я. Ю.	Ресоціалізація при відбуванні покарання у виді арешту та обмеження волі: порівняння ефективності.....	60
Зосіч М. Ю.	Звільнення від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають малолітніх дітей.....	64
Кирилюк С. О.	Надання державній кримінально-виконавчій службі слідчих функцій.....	68
Кишеня В. С.	Наглядова пробація у Сполучених Штатах Америки. Перспективи застосування іноземного досвіду в Україні.....	72
Клименко С. С.	Проблемні питання звільнення від відбування покарання вагітних жінок.....	75
Клімашевський В. Д.	Проблемні питання процедури помилування в Україні.....	79
Коваль В. В.	Перспективи створення подвійної системи регулярних пенітенціарних інспекцій в	

	Україні з урахуванням досвіду зарубіжних країн.....	83
Козаченкова Д. С.	Щодо законних інтересів як елементу правового статусу засуджених.....	87
Козачок М. М.	Проблеми виправлення та ресоціалізації засуджених.....	89
Козій Н. А.	Введення інституту приватного виконання рішень.....	92
Крячко Л. Ю.	Особливості правового регулювання користування засудженими глобальною мережею Інтернет.....	96
Кудрявцева В. В.	Умови праці засуджених до позбавлення волі: деякі питання	100
Левандовська І. В.	Громадські роботи: міжнародний досвід і Україна.....	103
Левіна О. О.	Тактика виявлення осіб, схильних до суїциду. Профілактика суїцидів серед засуджених та осіб, взятих під варту...	107
Лисенко О. Е.	Розбіжності у визначенні поняття «громадські роботи» за Кримінальним та Кримінально-виконавчим кодексами України.....	110
Лукашова Є. В.	Соціально-виховна робота із засудженими (мета та способи).....	115
Малиш С. С.	Окремі аспекти соціально-виховної роботи з неповнолітніми, засудженими до позбавлення волі.....	119
Мартинюк Н. В.	Прихована проблема відповідальності осіб за ухилення від відбування покарання у виді громадських робіт.....	123
Масловська Ю. Ю.	Працевлаштування осіб, звільнених з місць позбавлення волі: окремі аспекти..	126
Мельник М. Г.	Застосування фізичного впливу,	

	спеціальних заходів, зброї до засуджених.....	129
Мешков С. В.	Ресоціалізація неповнолітніх засуджених.....	132
Мироненко А. А.	Міжнародний досвід пробації.....	134
Моржановська А. І.	Право на користування Інтернетом засуджених, які відбувають покарання, пов'язані з позбавленням волі.....	138
Насібулліна Н. Р.	Цілі покарання.....	141
Носач Є. О.	Досудова пробація як елемент оновлення системи юстиції України.....	146
Павельчук Д. А.	Виховання та перевиховання засуджених до позбавлення волі.....	147
Павленко В. О.	Чи можливе виправлення осіб, засуджених до довічного позбавлення волі?...	151
Павлуцька В. І.	Цілі покарання та кримінально-виконавчого законодавства.....	154
Пастушок Б. М.	Виправлення і ресоціалізація засуджених.....	157
Певень М. М.	Проблеми здійснення процедури помилування в Україні.....	160
Пищик К. О.	Спірні питання запровадження слідчих підрозділів Державної кримінально-виконавчої служби.....	163
Рева Н. М.	Щодо питання застосування громадських робіт.....	166
Романченко Д. І.	Щодо питання про міжнародно-правові правила поведіння із неповнолітніми засудженими.....	169

Руденко А. М.	Діяльність громадських організацій та їх вплив на кримінально-виконавчу систему України.....	173
Самойленко М. С.	Проблемні питання оцінки ефективності роботи органів і установ виконання покарань.....	177
Святокум А. Ю.	Запровадження центрів пробації для неповнолітніх осіб.....	181
Сергієнко В. М.	Місце суспільно корисної праці в системі заходів ресоціалізації засуджених до позбавлення волі	184
Синявський М. А.	Виправлення засуджених до позбавлення волі : міф чи реальність?...	189
Слюсар Д. Ю.	Впровадження приватних установ виконання покарання в Україні.....	192
Смиківська А. М.	Місце духовної та благодійної опіки церков у системі виховного впливу на засуджених осіб.....	194
Тарапунець В. В.	Загальна характеристика покарання у виді виправних робіт та відмежування його від виправних робіт як адміністративного стягнення.....	197
Тертична А. А.	Інститут пробації: необхідність подальшого впровадження в Україні.....	201
Ткачова А. С.	Виконання покарання у виді арешту: проблемні питання.....	204
Ткачук А. О.	Право засуджених на користування глобальною мережею Інтернет – нові можливості для ресоціалізації та соціальної адаптації засуджених.....	207
Федорець А. Є.	Інститут закінчення строків давності виконання обвинувального вироку як підстава для звільнення особи від	

	відбування покарання.....	210
Хакімова М. Т.	Порівняльний аналіз застосування заходів безпеки в установах виконання покарань України та Естонії.....	21
Харченко Я. Є.	Щодо питання реалізації досудової пробації 17 в Україні.....	
Шевченко А. І.	Кримінально-виконавча характеристика засудженої особи.....	221
Шпарага Д. Ю.	Умовно-дostroкове звільнення від відбування покарання.....	225
Штефан Є. О.	Форми впливу соціально-виховної роботи на засуджених до довічного позбавлення волі.....	290
Штокало Т. В.	Соціально-виховна робота із засудженими до позбавлення волі.....	233
Шутов Д. К.	Деякі проблеми покарання у виді виправних робіт.....	236
Шутова Л. М.	Міжнародно-правовий аспект виконання громадських робіт.....	239
Ярова А. В.	Громадський вплив як засіб ресоціалізації засуджених.....	243

Наукове видання

***ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СИСТЕМИ
УКРАЇНИ***

*Матеріали круглого столу
студентів, аспірантів, молодих учених*

(4 квітня 2017 року, м. Харків, Україна)

Відповідальний за випуск: Головкін Б. М.

Підп. до друку 26.05.2017. Формат 60x84¹/₁₆. Папір офсетний.

Друк: ризограф. Ум. друк. арк. 17,5. Облік.-вид. арк. 12,93.

Тираж 30 прим. Зам. № 114911. Ціна договірна.

Друкарня «Аладин-Принт»

61023, м. Харків, вул. Сумська, 4, оф. 8

Тел.: (057) 764-72-11 <http://aladdin-print.ua>

Свідоцтво про державну реєстрацію В00 № 966600 від 28.03.2003 р.